

Mitä Twitter kertoo meille kasvun jälkeisestä taloudesta?

Kasvun jälkeinen talous on Euroopan unionin agendalla

Euroopan unionissa keskustelua tulevaisuuden taloudesta määrittelee tarve sopeuttaa sitä hupeneviin luonnonvaroihin ja ilmastonmuutoksen sekä eriarvoisuuden torjumiseen. Erilaiset aloitteet kierto-, digi-, sinisestä, vihreästä-, bio-, äly- ja hiilineutraalista taloudesta pohjaavat ideaan, että talouskasvu pystytään kytkemään irti materiaalisen kulutuksen kasvusta. Samalla [EU](#) on pyrkinyt nostamaan bruttokansantuotteen rinnalle mittareita, jotka kertoisivat talouskehityksen sosiaalisista ja ympäristöllisistä vaikutuksista päättäjille.

Tulevaisuuden kasvun jälkeistä taloutta ei voi kuitenkaan kutsua yhtenäiseksi poliittiseksi agendaksi. Se koostuu erilaisista ja keskenään ristiriitaisista ideoista teknologisesta hienosäädöstä aina systeemiin muutoksiin tavoissa, joilla tavaroita sekä palveluja tuotetaan ja kulutetaan. Vastaavasti materiaalisen kasvun jälkeisen talouden seurantaan ei ole vakiintunut yhtenäisiä mittareita, vaikka vaihtoehtoja olisi tarjolla useita.

Planeetan rajoihin sopeutuvan talouden määrittely on siten jännitteistä. Keskusteluihin osallistuvat tutkijat, yrittäjät, poliitikot ja järjestösektorin edustajat yrittävät kiinnittää huomiota omille näkemyksilleen. Keskustelun monimuotoisuuden ja hahmottomuuden vuoksi on kuitenkin vaikea saada käsitystä siitä, minkälaiset teemat ovat saaneet kannatusta ja missä teemat eriytyvät toisistaan.

Artikkelin luo yhden näkökulman tähän kokonaisuuteen ja kiinnittää huomion esille nouseviin tapoihin konkretisoida kasvun jälkeistä taloutta.

Poliittisten agendojen julkisuus: Twitter analyysityökaluna

Sosiologi [Noortje Marresin](#) mukaan online- ja offline-politiikan rakentumisen erottaminen toisistaan on menettänyt merkitystään. Yksi poliittisten keskustelujen keskeisiä areenoja on Twitter. Sen kautta luodaan sisältöjä erilaisille aloitteille ja ilmiöille, väitellään niiden sisällöstä ja kutsutaan uusia osallistujia mukaan. Siellä syntyneet tai sen kautta vahvistetut julkiset kiistat kasvavat helposti mittasuhteisiin, joita päättäjät tai edes virkamiehet eivät voi sivuuttaa kevyesti.

Yhteiskunnallisista ilmiöistä kiinnostuneelle tutkijalle Twitter tarjoaa siten herkullisen alustan, koska se ei vain heijastele yhteiskunnallisia ilmiöitä vaan se myös tuottaa niitä. Twitterissä kokonaisuuden hahmottaminen on kuitenkin vaikeaa sen fragmentoitumisen (kuplautumisen) ulkopuolelta. Tehdäkseen twiiteistä analysoitavia tutkijat ovat kehittäneet erilaisia digitaalisia menetelmiä, joilla voidaan kerätä laajoja aineistoja ja tehdä niitä analysoitavaksi.

Data ja analyysityökalut

Aineistona tekstissä on kaikki yhden vuoden (1.7.2018 – 30.6.2019) aikana julkaistut twiitit (n= 5396), jotka sisältävät hashtagit #BeyondGDP ja #Postgrowth. Perusteluna lähestymistavalle on, että nämä hashtagit ovat vakiintuneet EU-tasolla käsitteiksi, joiden kautta erilaisia teemoja vihreästä kasvusta hyvinvointitalouteen tuodaan yhteen.

Data on kerätty käyttämällä Digital Methods Initiative'n [Twitter Capture and Analysis Toolkit](#) -ohjelmistoa. Ohjelmisto avaa monia erilaisia mahdollisuuksia tarkastella Twitter-keskustelua visualisoituina verkostoina, jotka muodostuvat käyttäjien tai hashtagien välisinä suhteina. Näiden verkostojen analyysi ja muokkaus on tehty ohjelmistossa nimeltä Gephi.

Koska jokaisen twiitin ja sen viittaussuhteiden läpikäyminen olisi työlästä ja vaikeaa, analyysi kiinnittää huomion hashtageihin, jotka ovat twiittien avainsanoja, käsitteitä, jotka tiivistävät twiittien sisällön ja kiinnittävät sen muihin keskusteluihin.

Huomion kiinnittäminen hashtageihin ei kerro siitä, onko sitä käytetty positiivisessa tai negatiivisessa tarkoituksessa. Kuva 1 näyttää tällaisen sanapilven. Siihen on poimittu aineistosta kaikista yleisimmin esiintyvät hashtagit. Esimerkiksi siinä esiintyvä kiertotalous (#circulareconomy) voi esiintyä kritiikin kohteena tai kannatettavana aloitteena, minkä vuoksi kuva näyttää kasvun jälkeisen talouden keskeisimmät komponentit, mutta kätkee niiden väliset suhteet.

Kuva 2 sen sijaan avaa näiden hashtagien välisiä suhteita. Siinä näkyy verkostona yksittäisiä hashtagia (#circulareconomy) ja viiva niiden välissä kuvaa, että kaksi kyseistä hashtagia ovat olleet samassa twiitissä. Näin esimerkiksi twiitti: *#Kiertotalous vaatii toteutuakseen #järjestelmämuutos'ta* näkyisi kuvassa kahtena pallona ja niitä yhdistävänä viivana. Pallojen koot ovat suhteessa niiden esiintymiseen aineistossa, eli mitä useammin se esiintyy, sitä suurempia ne ovat.

Kuvan 2 värit pohjaavat Gephi:ssä toteutettuun klusterianalyysiin. Se tunnistaa verkostosta joukkoja, joiden sisällä on tiiviit viittaussuhteet. Yhdessä esiintyvät joukot ovat siis kasvunjälkeistä taloutta kuvaavia teemoja, ja teemojen välisiä yhtäläisyyksiä ja eroja tutkimalla muodostuu käsitys niistä jännitteistä sekä asiasisällöistä, joita tähän julkiseen keskusteluun kiinnittyy.

Tulokset

Ensimmäisenä keskustelua rakentavana klusterina analyysi tunnistaa yhteiskunnalliset visiot vihreästä ja kestävästä taloudesta, jotka rakentuvat keskeisimpien tulevaisuuden taloutta leimaavien ilmasto- ja hyvinvointihaasteiden ympärille. Nämä muodostavat yhteisen teeman, joka kytkee kasvun jälkeisen ajan voimakkaasti käynnissä oleviin poliittisiin prosesseihin sekä vahvoin tulevaisuuden taloutta kuvaaviin lähestymistapoihin, kuten YK:n kestävä kehityksen ohjelmaan. Kuvan 1 keskeisimmät aineistossa esiintyvät hashtagit kuuluvat tähän klusteriin.

Edelliseen klusteriin on läheisesti kiinnittynyt omana kokonaisuutenaan EU:n vahvasti edistämä kiertotalousagenda, joka tarjoaa mallin talouskasvulle vähemmällä resursseilla. Kiertotalous on vahvasti linkitetty myös kestävä kehityksen ohjelman eri alatavoitteiden, kestävä Euroopan ja rahoituksen yhteyteen. Kuvan yksi suurimmista hashtagista #Socialprogress on osa kiertotaloustematiikkaa. Näin kasvun jälkeinen talous näyttää positiivisena murroksena, johon on olemassa valmiita poliittisia tavoitteita ja yhteisiä sopimuksia.

Näille kahdelle kokonaisuudelle oman kriittisen vastinparin muodostaa oikeudenmukaisuusvaatimusten ympärille rakentunut järjestelmän haastamisen klusteri. Käytetyt hashtagit ovat kriittisiä käsitteitä liittyen neoliberalismiin, kapitalistiseen talouteen, uudelleenjakamiseen ja resursseja koskeviin rajoituksiin. Lisäksi

kuvassa 1 näkyvä #Burnout kysyy, onko koko planeettamme burnoutin partaalla. Toisin sanoen, hashtagit nostavat kysymyksen siitä, miten nykyinen talousjärjestelmä on kyvykäs ratkomaan ongelmiaan.

Oman kokonaisuutensa muodostaa kestävyyttä koskeva tematiikka. Tämä klusteri konkretisoi rajattoman kasvun huolia CO2-päästöistä, sukupuutoista ja ylikulutuksesta. Erotuksena järjestelmäkritiikin kokonaisuuteen, täällä keskustelua konkretisoidaan myös henkilökohtaisiin valintoihin ja kestävään elämäntapaan. Läheisenä edelliselle tematiikalle on yksilöiden hyvinvointia koskeva teema työn tulevaisuudesta, jota teknologian kehittyminen ravistelee. Se tavoittaa monia prekariaattiliikkeelle tyypillisiä huolia keikkatöiden tuottamasta murroksesta ja työntekijöiden jaksamisesta – vaikka myös vapaus liitetään hashtagina osaksi työn tulevaisuutta.

Keskustelua: yleiset teemat, eriytyvät ratkaisut

Vaikka loputonta kasvua kritisoiva lähtökohta ei ole yhtenäinen keskustelu, siinä korostuvat tietyt ”suuret teemat” ilmastonmuutoksesta hyvinvointiin, jotka tuovat erilaisia lähestymistapoja yhteen. Tulevaisuuden taloudelle antavat sisältöä niin positiiviset visiot yritys vastuun kehittämisestä ja kestävä kehityksen tavoitteiden toimeenpanemisesta kuin huolet talousjärjestelmän paineesta kasvattaa henkilökohtaista kulutusta.

Aineistosta ei löydy viitteitä siitä, etteivätkö keskustelijat pitäisi siirtymää materiaalisen kasvun jälkeiseen talouteen on välttämättömänä. Sen sijaan, jännitteisyys paljastuu poliittisille liikkeille tuttuuna kamppailuna siitä, että tarvitaanko systeeminen muutos vai voiko kasvun jälkeinen talous rakentua olemassa olevien markkinaehtoisten kansainvälisiin ohjelmiin pohjaavien ratkaisujen ympärille. Lisäksi tulevaa taloutta pohditaan niin yksilö- kuin järjestelmätasolta rakentuvana kokonaisuutena.

Keskustelua voisi jäməköittää näkemykset vähemmillä materiaaleilla toimeen tulevan talouden tavoitteista ja BKT:lle vaihtoehtoisista mittareista, mutta tämän kaltaista konkretiaa twiiteissä ei juurikaan esiinny. Tämä on ongelmallista, koska konkreettisia ratkaisuja evidenssipohjaisen politiikan tekemiselle kuitenkin tarvittaisiin kiireellä niin Suomessa kuin globaalisti.

Kirjoittaja: FT Niko Humalisto, Suomen Lähetysseuran taloudellisen oikeudenmukaisuuden asiantuntija

Kuva 1

SUOMEN ¹⁸⁵⁹
LÄHETYSSEURA